

M.A. (SANSKRIT) Semester - 4 (CBCS) Examination

August/September -2020 [OLD COURSE]

DARSANA- ARTHASANGRAHA AND TAITTRIYOPANISAD (CORE)

Time: 2:00 Hours

Marks: 56

Instructions:

1. Figures to the right indicate marks.
2. There are five questions in the question paper.
3. Answer any four of the following questions.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો: (૧૪)
Que-1 Translate any two paragraphs from following: (14)
- (૧) અથ કો ધર્મઃ, કિં તસ્ય લક્ષ્ઁઅનિતિચેદુચ્યતે યાગાદિરેવ ધર્મઃ। પ્રયોજનેડતિવ્યાપ્તિ વારણાય પ્રયોજનવદિતિ। ભોજનાદાવતિવ્યાપ્તિ વારણાય વેદપ્રતિપાદ્ય ઇતિ।
- (૨) અઙ્ગપ્રદાન સમ્બન્ધબોધકો વિધિર્વિનિયોગવિધિઃ। યથા 'દધ્ના જુહોતીતિ'। સ હ તૃતીયયા પ્રતિપન્ના ઙ્ગભાવસ્ય દધ્નો હોમસમ્બન્ધ વિધતે દધ્ના હોમં ભાવયેદિતિ।
- (૩) સાપિ ત્રિવિધા – વિભક્તિરુપા, સમાજામિધાનરૂપા, એકપદરૂપા ચેતિ। તત્ર વિભક્તિ શ્રુત્યાઙ્ગત્વં યથા 'બ્રીહિમિર્યજેત' ઇતિ। તૃતીયાશ્રુત્યા ગ્રીહીણાં યાગાઙ્ગત્વમ્। તદપિ પુરોડાશપ્રકૃતિતયા। યથા યશોહદયાદિરૂપહવિઃ પ્રકૃતિતયા યાગાઙ્ગત્વમ્।
- (૪) નનુ યાગસ્ય દ્વે રૂપે। દ્રવ્યં દેવતા ચ। તથા ચ રૂપાશ્રવણે 'અગ્નિહોમં જુહોતીતિ' કથમુત્પત્તિવિધિઃ અગ્નિહોમ શબ્દસ્ય તુ તત્પ્રચ્ચન્યાયેન નામધેય ત્વાદિતિ ચેત્ર। રૂપાશ્રવણેડપ્યસ્યોત્પત્તિવિધિત્વાત્। અન્યથા રૂપશ્રવણાહધ્નાજુહોતીત્યયમેવોત્પતિ વિધિઃ સ્યાત્।
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો: (૧૪)
Que-2 Translate any two paragraphs from following: (14)
- (૧) સ ય હષોડન્તર્હદય આકાશઃ। તસ્મિન્નયં પુરુષો મનોમયઃ। અમૃતો હિરણ્યમયઃ। અન્તરેણ તાલુકે। ય એષ સ્તન હવાવલમ્બતે સેન્દ્રિયાનિ। યમાસૌ કેશાન્તો વિવર્તતે। વ્યપોધ્ય શીર્ષકપાલે મૂરિત્યગ્રૌ પ્રતિતિષ્ઠતિ। ભુવ ઇતિ વાયૌ।
- (૨) મનો બ્રહ્મેતિ વ્યજાનાત્। મનસો હોવ ખલિવમાનિ ભૂતાનિ જાયન્તે। મનસા જાતાનિ જીવનિ। મનઃ પ્રચન્ન્યાભિસંવિશન્તીતિ। તદ્વિજ્ઞાય પુનરેવ વરુનં પિતરમુપસસાર। અધીહિ ભગવો બ્રહ્મેતિ। તન્હોવાચ। તપસા બ્રહ્મા પિજિશાસસ્વ, તપો બ્રહ્મેતિ।
- (૩) પ્રાણં દેવા અનુ પ્રાણન્તિ। મનુષ્યાઃ પશવશ્ચ યે। પ્રાણો હિ ભૂતાનામાયુઃ તસ્માત્સર્વાયુષમુચ્યત હતિ। તસ્માદ્યા એતસ્માત્પ્રાણમયા દન્યોડન્તર આત્મા મનોમયઃ।
- (૪) પરા ઇતિ પશુષુ જ્યોતિરિતિ નક્ષત્રેષુ પ્રજાતિસ્મૃત માનન્દ ઇત્યુપસ્થે। સર્વ સર્વમિત્યાકારો। તત્પ્રતિષ્ઠે ત્યુપાસીત્। પ્રતિષ્ઠાવાન્ ભવતિ। તન્મહ ઇત્યુપાસીત। મહાન્ ભવતિ। તન્મન ઇત્યુપાસીત્। માનવાન્ ભવતિ।
- પ્રશ્ન-૩ લૌગાક્ષિભાસ્કરના જીવન – કવન વિશે માહિતી આપો. (૧૪)
Que-3 Give the information about Lawgaskshi-Bhaskar's life and works. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૩ લૌગાક્ષિભાસ્કરનાં મતે વેદનું લક્ષણ અને તેના વિભાગો જણાવો. (૧૪)
Que-3 Write the definition of વેદઃ and its division according to Lawgaskshi - Bhaskar.
- પ્રશ્ન-૪ 'તૈત્તિરીયોપનિષદ'માં વર્ણવેલ મોક્ષસાધનમીમાંસાની ચર્ચા કરો. (૧૪)
Que-4 Discuss – મોક્ષસાધનમીમાંસાં depicted in 'તૈત્તિરીયોપનિષદ'. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૪ તૈત્તિરીયોપનિષદમાં પ્રાણમહિમા અને મનોમયકોશ વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૧૪)
Que-4 Discuss in detail on પ્રાણમહિમા and મનોમયકોશઃ in તૈત્તિરીયોપનિષદ.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
Que-5 Write Short notes on any two of the following: (14)
- (૧) લૌગાક્ષિભાસ્કરના મતે ધર્મનું લક્ષણ (ધર્મલક્ષણઃ according to લૌગાક્ષિભાસ્કરઃ।)
- (૨) લૌગાક્ષિભાસ્કરના મતે યાગસ્ય દ્વિવિધરૂપૌ। (Two types of Yag according to Lawgaskshi Bhaskar)
- (૩) બ્રહ્માનંદવલ્લી અને ભૃગુવલ્લીમાં વર્ણવેલ વારુણીવિધા. (વારુણીવિદ્યા in બ્રહ્માનંદવલી and ભૃગુવલ્લી)
- (૪) 'તૈત્તિરીયોપનિષદ' નો શાંતિમંત્ર. (તૈત્તિરીયોપનિષદસ્ય શાંતિમંત્રઃ।)